

EUROPEAN UNION
European Regional Development Fund

★URBACT
Driving change for
better cities

EU mesta –
dobro za ČEBELE
je dobro za LJUDI

PREOBRAZBA V ZELENA
TRAJNOSTNA MESTA

EKIPA PROJEKTA BEEPATHNET RELOADED

Ljubljana, Slovenija

Maruška Markovčič, koordinatorka projekta in koordinatorka lokalne skupine URBACT, Klemen Strmšnik, glavni strokovnjak, Vesna Erhart, vodja komuniciranja, Branka Trčak, Luka Sešel, Gorazd Maslo in Ema Mair Šobak

Bansko, Bolgarija

Cvetanka Obecanova, koordinatorka projekta, Tanja Stančeva, koordinatorka lokalne skupine URBACT, in Elena Gerina, vodja komunikacije

Bergamo, Italija

Gabriele Rinaldi, koordinator projekta, Mara Sugni, koordinatorka lokalne skupine URBACT, in Nadia Tonoli, odgovorna za finance

Osijek, Hrvaška

Helena Kolenič, koordinatorka projekta in koordinatorka lokalne skupine URBACT, Vesna Brezovac, vodja komunikacije, in Srečko Kukič, koordinator za finance

Sosnowiec, Poljska

Edyta Wykurz, koordinatorka projekta, Barbara Kossowska-Siwiec, koordinatorka lokalne skupine URBACT, Rafał Łysy, vodja komuniciranja, in Ewa Karaban, odgovorna za finance

EU mesta –
dobro za ČEBELE
je dobro za LJUDI

Kolofon:

**EU mesta – dobro za ČEBELE je dobro za LJUDI:
preobrazba v zelena trajnostna mesta**

- BESEDILO:** Vesna Erhart, Maruška Markovčič, Klemen Strmšnik in partnerji projekta BeePathNet Reloaded
- FOTOGRAFIJE:** Agencija za obnovo trdnjave v Osijeku, Branka Trčak, mesto Osijek, Gabriele Rinaldi, Posebna gospodarska cona mesta Katovice, Podcona Sosnowiec-Dąbrowa Górnicza, Luka Dakskobler, Marcin Karaban, Michał Kryczek, Občina Bansko, Občina Sosnowiec, Kulturni center Osijek, Helena Kolenič, VisitBergamo
- LEKTORIRANJE:** Jezikovna zadruga Soglasnik z.o.o.
- DESIGN:** Borut Kajbič
- TISK:** Cicero, Begunje, d.o.o.
- NAKLADA:** 100 izvodov
- IZDALA:** Mestna občina Ljubljana v okviru programa URBACT III
Brezplačen izvod
Ljubljana, 2022

Izdajo priročnika je finančno podprl program URBACT III.

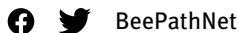
CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

711.4:638.1(4)
502.131.1:711.4(4)

EU mesta – dobro za čebele je dobro za ljudi : preobrazba v zelena trajnostna mesta / [besedilo Vesna Erhart ... [et al.] ; fotografije Agencija za obnovo trdnjave v Osijeku... et al.] . - Ljubljana : Mestna občina, 2022

ISBN 978-961-7193-02-2
COBISS.SI-ID 126193923

Spremljajte nas na družbenih omrežjih:

E-naslov:
beepathnet@ljubljana.si

Pridružite se mreži Mest s čebeljo potjo:
www.urbact.eu/bees

Izvedite več o naši filozofiji, preberite si podporno gradivo s smernicami za prenos dobrih praks ter raziščite knjižnico tematskih glasil.

KAZALO

Uvod	4
<hr/>	
1 Trajnostni urbani razvoj za prebivalce in opraeševalce	
URBACT – med in mleko evropskega sodelovanja	7
Kako lahko urbani razvoj, osredotočen na naravo, pomaga ljudem in čebelam; primeri in pridobljene izkušnje	8
Raznolikost opraeševalcev zagotavlja prehransko varnost	9
<hr/>	
2 Prenos dobre prakse s področja urbanega čebelarstva iz Ljubljane v druga mesta EU	
Od Čebelje poti v Ljubljani do mreže čebeljih poti in naprej	11
Ljubljana, Slovenija	12
Bansko, Bolgarija	16
Bergamo, Italija	20
Osijek, Hrvaška	24
Sosnowiec, Poljska	28
<hr/>	
3 Kako prenesti dobro prakso čebelje poti	32
<hr/>	
4 Postanite del naše mreže mest s čebeljo potjo	34

V Ljubljani so čebele doma

V Ljubljani se zavedamo, da so čebele izjemnega pomena za življenje vseh nas, zato z različnimi aktivnostmi in ukrepi omogočamo kakovostno okolje za življenje čebel. Spodbujamo urbano čebelarjenje, sadimo medovite rastline, že leta 2016 pa smo v okviru programa Ljubljana, zelena prestolnica Evrope 2016, zasnovali Čebeljo pot, ki je v zadnjih letih postala sinonim za vse dejavnosti, povezane s čebelami in čebelarstvom v Ljubljani. Ponosen sem, da smo dobro prakso ljubljanske Čebelje poti prenesli tudi na druga evropska mesta in tako zgradili čebelam prijazno mrežo mest, v kateri je trenutno devet članic. Prepričan sem, da bomo čebeljo mrežo širili še naprej.

Ljubljana je zeleno, urejeno, čisto in zdravo mesto, v katerem skrbimo za kakovostno življenje vseh meščank in meščanov. Odločno stopamo po poti trajnostnega, okolju, živalim in ljudem prijaznega razvoja mesta, saj smo prepričani, da nas le ta pelje v svetlo prihodnost.

Da smo na pravi poti, dokazujejo tudi priznanja v mednarodnem okolju. Ponosni smo, da je Ljubljana uvrščena na sam vrh lestvice dosedanjih zelenih prestolnic, letos pa nosimo tudi naziv »najboljša destinacija Evrope«, ki so nam ga podelili popotniki z vsega sveta, strokovna komisija pa izpostavila, da je naše prelepo mesto z izjemno kakovostjo življenja, zelenimi površinami in dostopnostjo vzor vsem evropskim destinacijam.

Ljubljana je solidarno, strpno in tovariško mesto, v katerem različni živimo skupaj ob medsebojnem spoštovanju. Vesel sem, da te vrednote širimo po Evropi. Prepričan sem, da se bodo mreži čebelam prijaznih mest v prihodnje pridružila še druga mesta. Prav vsa bomo sprejeli z odprtimi rokami in z veseljem še naprej prenašali dobre prakse skrbi za čebele.

Srečno!

A handwritten signature in blue ink, which appears to be 'Zoran Jankovič'. The signature is stylized and written in a cursive script.

Zoran Jankovič
Župan Mestne občine Ljubljana

Ljubljana—Home to Bees

Mestna občina Ljubljana
City of Ljubljana

In Ljubljana, we are aware of the importance of bees for all our lives. Therefore, we undertake activities and measures aimed at providing a high-quality environment for them. We promote urban beekeeping, plant melliferous plants, and in 2016, the Bee Path was established as part of the Ljubljana, European Green Capital 2016 programme. In recent years, the Bee Path has become a byword for all activities concerning bees and beekeeping in Ljubljana. I am proud that we have succeeded in transferring this good practice to other European cities, thus building a bee-friendly network that currently includes 9 members. I am confident that this network will expand further.

Ljubljana is a green, neat, clean and healthy city with a high quality of life. We are determined to walk the path of environmentally-, animal- and human-friendly sustainable development, as we are certain that this is the only path leading to a better future.

The international awards that we have received prove that we are on the right track. We are proud that Ljubljana is ranked at the top of the list of cities that have been awarded the green capital award so far. In addition, this year, our city has been declared the Best European Destination for 2022 by travellers from all over the world. As emphasised by the expert panel, with its extraordinary quality of life, green areas and accessibility, Ljubljana is a model for all European destinations.

Ljubljana is a supportive, tolerant and friendly city where different people live with mutual respect. I am glad that we help promote these values across Europe and I am certain that other cities will join our bee-friendly network. We will welcome every single one of them with open arms and we will strive to continue transferring good practices regarding the well-being of bees.

Good luck!

Zoran Jankovič
Mayor of the City of Ljubljana

1 Trajnostni urbani razvoj za prebivalce in opraševalce

URBACT – med in mleko evropskega sodelovanja

Adele Bucella
vodja enote v
programskem
sekretariatu URBACT

Kaj ima evropsko teritorialno sodelovanje skupnega s ČEBELAMI? Odgovor na to in mnoga druga nenavadna vprašanja prinaša program URBACT!

Program evropskega teritorialnega sodelovanja URBACT, ki ga financira Evropski sklad za regionalni razvoj, se zadnjih 20 let izvaja z namenom spodbujanja trajnostnega in celostnega urbanega razvoja v mestih po vsej Evropi. Od leta 2014 je program podprl 83 mrež mest s 678 partnerji iz 27 držav.

Program URBACT sledi načelu »od spodaj navzgor«, s čimer mestom omogoča, da jasno in glasno izražajo svoja stališča. Vključevanje migrantov, podjetništvo, uporaba javnega prostora, kulturna dediščina, lokalne prehranske politike in še mnogo več – vse to so teme, s katerimi se ukvarjajo mesta, vključena v mreže. V tem cvetoberu tem lahko navdih poiščete tudi druga evropska mesta.

Čebelja pot v Ljubljani je pobuda, ki izpolnjuje vse kriterije uspešne, integrirane in participativne lokalne akcije. Leta 2017 je prejela oznako URBACT Good Practice (dobra praksa URBACT). Kot pri mnogih od 97 potrjenih primerov dobre prakse tudi tu nastopa preprosta, a učinkovita logika. V časih, ko je na voljo manj javnih sredstev, velja izpostaviti obilje dobrih praks, ki na enostaven, poceni in učinkovit način rešujejo pogoste urbane izzive.

Mreže URBACT Transfer Networks so bile vzpostavljene z namenom, da se tovrstne prakse delijo naprej, hkrati pa se prilagodijo in

ponovno uporabijo v različnih lokalnih kontekstih. V dveletnem obdobju je več kot 150 mest sprejelo izziv in v svoja okolja preneslo številne teme. Ob podpori vodilnega izvajalca dobre prakse so mesta le-to podrobno preučila, da bi jo razumela jasno in natančno. Nato so jo v sodelovanju z lokalnimi deležniki prilagodila svojim potrebam ter jo poskusno uvedla na lokalni ravni.

Mreža BeePathNet Transfer Network čebele vidi kot najboljšega pokazatelja zdravja v mestih. Mreža uporablja urbano čebelarstvo za izmenjavo rešitev izzivov, povezanih z mestnim okoljem, biotsko raznolikostjo in prehransko samopreskrbo. Dobra praksa, s katero smo k sodelovanju pritegnili deležnike iz vseh panog in okolij, je pokazala, da lahko naše male črteste prijateljice resnično izboljšajo splošno urbano okolje in podprejo lokalno gospodarstvo. Ambiciozno zastavljena mreža se je z delom na nacionalni in evropski ravni razširila zunaj meja partnerjev, vključenih v mrežo.

Projekt BeePathNet je odličan primer prenosa dobre prakse. Več primerov evropske izmenjave in učenja bo mogoče udeležiti v okviru novega, nedavno odobrenega programa URBACT IV. S prvim razpisom za projekte, ki je predviden za januar 2023, bo program URBACT še naprej izpolnjeval svoje poslanstvo urbanega opreševalca, ki širi znanje in skrbi za izmenjavo dobrih praks po Evropi in zunaj nje. Veselimo se vašega obiska v našem čebelnjaku!

Kako lahko urbani razvoj, osredotočen na naravo, pomaga ljudem in čebelam: primeri in pridobljene izkušnje

Dr. Fani Hatjina
predsednica
znanstvene
komisije za zdravje
čebel organizacije
Apimondia in
koordinatorka lokalne
skupine

Naše stoletje zaznamujejo urbanizacija in intenzivne kmetijske prakse. Za znanstvenike, proizvajalce in prebivalce mest je velik izziv ohranitev kakovostnega življenjskega okolja, primerne za ljudi in čebele oprasovalke, saj je zdravje ljudi povezano z zdravjem čebel. Pobude, kot sta BeePathNet in [BeePathNet Relo-aded](#), krepijo ozaveščenost državljanov glede kakovosti okolja, potreb po varstvu narave in ukrepov, ki jih je treba sprejeti za zmanjšanje učinkov urbanizacije.

Projekti EU in URBACT za obogatitev urbane- ga okolja čebel oprasovalk so bistveni za našo družbo in dobro počutje. Z orodji in akcijskimi načrti, ki jih vključujejo, lahko prebivalce mest na kratko seznanijo s svetom čebel in pomagajo pri razvoju novih dejavnosti, kot sta kmečki in v našem primeru čebelarstvo in turizem. Z njihovo pomočjo lahko medonosne čebele, drugi oprasovalci in čebele samotarke ter ljudje živijo v harmoniji.

Projekti URBACT, kot je BeePathNet, so mes- tom v EU in njihovih prebivalcem prinesli mno- go dobrega:

- ne samo, da so prebivalce ozaveštili o pomenu čebel za ravnovesje v okolju, temveč so jih tudi bolj vključili v odločanje in razvoj infrastrukture;
- ustvarili so prostor za nadaljnji razvoj dejavnosti, usmerjenih v varovanje narave in spodbujanje večje kakovosti življenja;
- svet postaja vse bolj zelen in lepši;
- promovirajo lokalne izdelke, kamor spada tudi čebelarstvo in turizem;

- mobilizirajo vse skupine prebivalstva – od šolarjev do starejših;
- vsak najde svoje mesto na svetu med čebelami in žuželkami, saj smo vsi del okolja.

Obstaja nekaj izjemnih primerov prstoživečih čebeljih družin na urbanih območjih, ki skupaj z medonosnimi čebelami v panjih in divjimi oprasovalci dokazujejo, da lahko prebivalci s sodelovanjem, udeležbo pri odločanju, razvi- janjem idej in dajanjem pobud za zaščito na- ravne okolja ustvarijo raj na zemlji. Prvi tak primer je [otok Groix](#) v Franciji, drugi pa otok Pantelleria v Italiji, kjer sta čebelarstvo in kme- tijstvo povezani in medsebojno odvisni dejav- nosti, kar je pogoj za doseganje trajnosti. Primera prinašata novo znanje in veljavo za mesta, ki so vključena v projekt **čebeljih poti**, in dokazujeta, kakšen prispevek imajo lahko projekti URBACT.

Raznolikost opráševalcev zagotavlja prehransko varnost

Dr. Danilo Bevk
raziskovalec na
oddelku za raziskave
organizmov in
ekosistemov na
Nacionalnem inštitutu
za biologijo (NIB)

Vendar raziskave kažejo, da več kot polovico opráševanj v kmetijstvu opravijo divji opráševalci. Raznolikost opráševalcev je ključnega pomena za opráševanje v kmetijstvu in za biotsko raznolikost. Zagotavlja tudi prehransko varnost.

Kaj je raznolikost opráševalcev? Vsi poznamo medonosne čebele, vendar obstajajo tudi divje čebele, kot so čmrlji in čebele samotarke, pa tudi druge žuželke, kot so muhe, metulji, molji, hrošči in ose. Vsi skupaj poskrbijo za zanesljivo storitev opráševanja.

V Sloveniji je prisotnih več kot 500 vrst divjih čebel, po vsej Evropi pa jih je več kot 20.000 vrst. Te so zelo raznotere. Razlikujejo se po barvi, velikosti, življenjskem slogu, gnezdišču ... Najmanjše med njimi so velike le tri milimetre. V primerjavi z njimi so čmrlji pravi velikani. Vendar niso vse majhne. Lesne čebele so na primer večje od čmrljev.

Opráševalci so zelo pomembni, toda ogroženi. Veliko slišimo o ogroženosti medonosnih čebel, vendar se njihovo število v številnih evropskih državah, vključno s Slovenijo, povečuje. To je posledica dejstva, da je vse več čebelarjev. Zmanjšuje pa se število divjih opráševalcev. Četrtni vrst čmrljev v Evropi grozi izumrtje.

Opráševalce ogrožajo spremembe rabe zemljišč, pesticidi, bolezni, invazivne tujerodne vrste in podnebne spremembe. Kako jih lahko zaščitimo? Najpomembnejše je, da zaščitimo njihove habitate, kot so cvetoči travniki, žive

meje, raznolike pokrajine in zelene površine v mestih. Tu namreč najdejo hrano in mesto za gnezdenje.

Prav tako je zelo pomembno, da imamo kakovostne informacije o tem, kaj se dogaja s populacijami opráševalcev. Zato jih moramo spremljati. Tako vemo, kaj se dogaja, sprejemamo ukrepe, ki temeljijo na rezultatih, in nato nadzorujemo učinkovitost le-teh.

Ne pozabite: Raznolikost opráševalcev zagotavlja prehransko varnost.

2 Prenos dobre prakse s področja urbanega čebelarstva iz Ljubljane v druga mesta EU

Od Čebelje poti v Ljubljani do mreže čebeljih poti in naprej

V okviru aktivnosti, povezanih z nazivom Zelena prestolnica Evrope 2016, smo maja 2015 v Ljubljani vzpostavili ČEBELJO POT. Ob nenehnem razvoju pot danes združuje 43 članic iz vrst izobraževalnih, kulturnih in zdravstvenih ustanov, podjetij in seveda čebelarjev ter čebelarskih združenj. Na začetku je bila zastavljena kot učna pot, vendar je to oznako prerasla. Postala je gibanje in mreža enakomislečih ljudi, ki z raznolikimi dejavnostmi skrbijo, da se čebele v mestu počutijo dobro. Pot povezuje prizadevanja za doseg prehranske samopreskrbe in biotske raznolikosti ter ljudi spodbuja k zdravemu načinu življenja in odgovornemu odnosu do okolja. Z leti so pot dopolnile specifične urbane teme – je postala pot povezana s specifičnimi urbani temi – upravljanje rojev in razvoj informacijske tehnologije v zvezi s čebelami v mestu – pa tudi znanstvene raziskave, kot je tista o raznolikosti cvetnega prahu v urbanem medu.

Leta 2017 je URBACT Čebelji poti podelil nagrado za dobro prakso (Good Practice Award). To priznanje nam je dalo priložnost, da dobro prakso prek projekta URBACT III – Transfer Network prenesemo v pet mest EU, ki izpolnjujejo večino klimatskih pogojev za čebelarstvo, imajo različne vrste čebel in raznolike okoliščine, ki se navezujejo na dožemanje čebel med prebivalstvom. Raznovrstni, a vendarle odlični rezultati, ki so jih v okviru projekta BeePathNet dosegli v partnerskih mestih Amarante na Portugalskem, Bydgoszcz na Poljskem, Cesena v Italiji, Hegyvidék v XII. okrožju Budimpešte in Nea Propontida v Grčiji, so potrdili prenosljivost čebelje poti, pa tudi prilagodljivost in trajnostno naravo rešitev, ki jih pot prinaša. Leta 2021 je URBACT ponovno nagradil uspešen prenos dobre prakse in v čast nam je, da lahko pridobljeno znanje v okviru projekta BeePathNet Reloaded delimo še s štirimi mesti – to so Bansko v Bolgariji, Bergamo v Italiji, Osijek na Hrvaškem in Sosnowiec na Poljskem.

S prvotnimi partnerji smo stkali močne vezi, zaradi česar so prostovoljno sodelovali pri delitvi znanja in izkušenj s partnerji iz drugega dela projekta. Skupaj smo razvili in nadgradili glavna orodja za zagotavljanje prenosa znanj v okviru partnerstva in zunaj njega. Oblikovali smo celotne smernice, ki opisujejo korake za vzpostavitev čebelje poti v mestu, žepno različico le-teh in knjižnico tematskih glasil. Zadnja štiri leta na družbenih omrežjih Facebook in Twitter delimo navdihujoče zgodbe in povedati moramo, da smo bili tudi med pandemijo koviada deležni pozitivnih spodbud.

Želje naših partnerskih mest, spodbudni odzivi iz več drugih mest EU in podpora sekretariata URBACT so nas privedli do naslednjega mejnika. **25. oktobra 2022 bomo javnosti predstavili mednarodno mrežo Mest s čebeljo potjo, ki združuje mestne organe s skupno vizijo, v skladu s katero želijo v mestih ustvariti dobre pogoje za opraševalce in posledično za ljudi.**

Se nam boste pridružili?

Ljubljana, Slovenija

Mestna občina Ljubljana
City of Ljubljana

Izkušnji, ki izhajata iz ljubljanske čebelarke poti: »Od dediščine do urbanega« in »Od cveta do cveta čebelica leta!«

Čebelarstvo je na območju današnje Mestne občine Ljubljana prisotno že od prazgodovine. O tem pričajo ostanki, kot je ime vasi Medno, ki izhaja iz besede »med«. Na območju Ljubljane (Zelena prestolnica Evrope 2016) živi več kot 350 čebelarjev z več kot 4500 čebeljimi družinami. Ljubljana s svojimi številnimi zelenimi površinami in okoljsko ozaveščenostjo čebelarjam nudi dom ter kakovosten razvoj. Lahko se pasejo v bližnjih gozdovih, na mnogih zelenih površinah in medovitih rastlinah v mestu (na javnih mestih v Ljubljani je posajenih več kot 3500 dreves).

V sodobnem smislu se urbano čebelarstvo v mestu razvija od leta 2011. K trenutnemu razcvetu tovrstnega čebelarstva prispeva Cankarjev dom, ki mu kot pionirska ustanova na tem področju utira pot. Leta 2014 je bilo ustanovljeno društvo Urbani čebelar. Društvo povezuje vse urbane čebelarje in skrbi za izobraževanje ter dejavnosti, povezane z ozaveščanjem in promocijo urbanega čebelarstva.

**Recept za koktajl
Prenos procesa:**
10 % ustvarjalnosti,
**20 % trdega dela
in operativne
podpore,**
**30 % prostovoljstva,
trme in
vztrajnosti
ter**
40 % čiste strasti.

► Izobraževalni čebeljak v botaničnem vrtu Univerze v Ljubljani in čebeljaki v parku Tivoli so priljubljena shajališča za različne skupine prebivalcev.
Foto: Luka Dakskobler

Med, proizveden na območju Ljubljane, je zelo kakovosten. S programom Čebela v Ljubljani mesto skrbi za razvoj čebelarstva, izvaja različne promocijske dogodke in izobražuje najmlajše v okviru programa API vrtec. Poleg čebelarjev za čebele skrbi tudi mesto z zasaditvijo avtohtonih medovitih rastlin in s programi, ki povečujejo biotsko raznolikost javnih zelenih površin, kot je Pokosili bomo, ko se bodo čebele najedle (trava se kosi samo dvakrat letno).

▲ Medeni dan v okviru festivala Podeželje v mestu. Deležniki, vključeni v Čebeljo pot, lahko prebivalec mesta ponudijo svoje izdelke.
Foto: Luka Dakskobler

► Študenti Fakultete za arhitekturo so obe panjski strukturi razvili na podlagi sodobnega čebelnjaka, ki ga je zgradil arhitekt Jože Plečnik.
Foto: arhiv BeePathNet

KONTAKTNI PODATKI

Mestna občina Ljubljana

Mestni trg 1
Ljubljana, Slovenija

KONTAKTNA OSEBA

Maruška Markovčič
maruska.markovcic@ljubljana.si
www.ljubljana.si
f MOLjubljana

VEČ INFORMACIJ

www.ljubljana.si/sl/voja-ljubljana/podezelje/cebela-v-ljubljani/cebela-pot

Čebelja pot v Ljubljani

The Bee Path
in Ljubljana

ČEBELA V
LJUBLJANI
BEE IN LJUBLJANA

ČEBELJA POT / BEE PATH

Od dediščine do urbanega
Where heritage meets urban

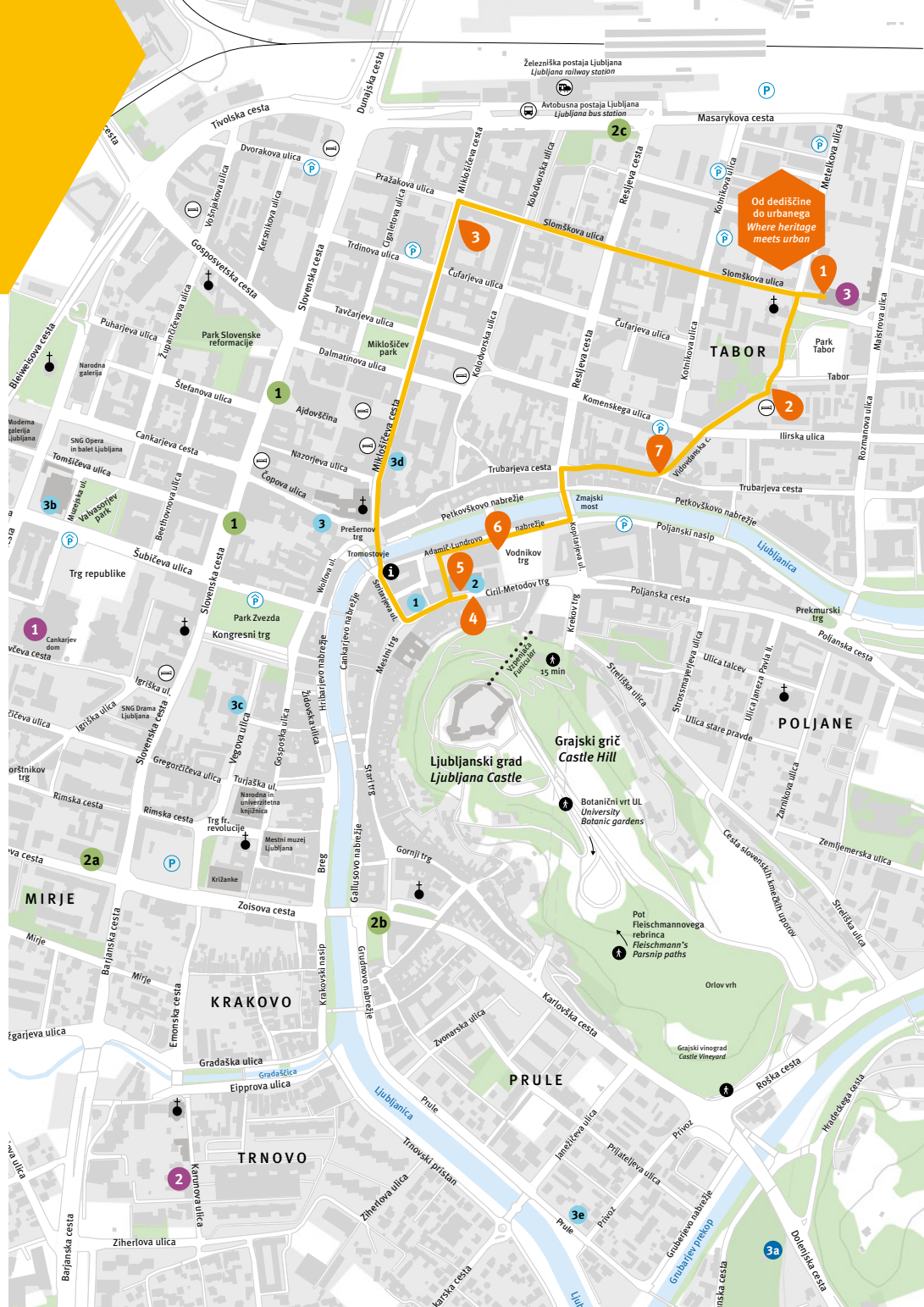
40 min / 3 km

- 1 Slovenski etnografski muzej
Slovene Ethnographic Museum**
Metelkova ulica 2
- 2 B&B Hotel Ljubljana Park**
Tabor 9
- 3 Medex (Trgovina / Shop)**
Miklošičeva cesta 30
- 4 Ika (Trgovina / Shop)**
Ciril-Metodov trg 13
- 5 Stolnica sv. Nikolaja
Cathedral of St. Nicholas**
Dolničarjeva ulica 1
- 6 Osrednja ljubljanska tržnica
Ljubljana Central Market**
Pogačarjev trg 1, Adamič-Lundrovo nabrežje 2-7
- 7 Trubar**
Okrepčevalnica in slaščičarna
Snack bar and sweet shop
Trubarjeva cesta 53

BREZPLAČNA BROŠURA
FREE BROCHURE

www.ljubljana.si/sl/cebela-v-ljubljani

ČEBELJA POT / BEE PATH

'Od cveta do cveta, čebelica leta!'
'The bees go buzzing one by one!'

🕒 1 h 50 min / 7,50 km

- 1 Botanični vrt Univerze v Ljubljani
University Botanic Gardens Ljubljana
Ižanska cesta 15
- 2 Plečnikova hiša
Plečnik house
Karunova ulica 4-6
- 3 Cankarjev dom
Prešernova cesta 10
- 4 Stojišče za čebele v Parku Tivoli
Beehives in Tivoli Park
46.0524, 14.4925
- 5 Narodni muzej Slovenije
National Museum of Slovenia
Muzejska ulica 1
- 6 Drevored avtohtonih malih jesenov
na Slovenski cesti
*Tree-line of autochthonous flowering
ashes on the Slovenska cesta Road*
- 7 Mestna hranilnica Ljubljanska
City Savings Bank of Ljubljana
Čopova ulica 3
- 8 Medarska ulica
Medarska ulica Street
- 9 Stolnica sv. Nikolaja
Cathedral of St. Nicholas
Dolničarjeva ulica 1
- 10 Ljubljanski grad
Ljubljana Castle
Grajska planota 1

V smeri proti Botaničnemu vrtu sledimo
oznaki »Botanični vrt UL«, v nasprotni smeri
proti Ljubljanskemu gradu pa oznaki
»Pot Fleischmannovega rebrinca«.

In direction towards the Botanic gardens,
we follow the »University Botanic gardens« signs,
in opposite direction towards the Ljubljana Castle,
we follow the »Fleischmann's Parsnip path«.

**'Od cveta
do cveta,
čebelica leta!'**
**'The bees go
buzzing one
by one!'**

Bansko, Bolgarija

Čebelja pot v Banskem – dediščina in izobraževanje z roko v roki

»V čast nam je sodelovati pri projektu Bee-PathNet Reloaded, ki podpira urbano čebelarstvo. Vsa Evropa se sooča z izzivi v tej panogi, zato je treba sprejeti konkretne ukrepe za reševanje vse bolj perečih težav na tem področju in Bansko ni nobena izjema. Mladi so ključni za spremembo miselnosti, zato jih moramo spodbujati, da aktivno sodelujejo pri izboljšanju kakovosti življenja in krepitvi družbene blaginje.

Projekt BeePathNet Reloaded javnost uči, da je treba živeti v harmoniji s svetom, ki nas obdaja, ter da se moramo bolj vključiti v skrb in zaščito te biološke vrste, ki igra pomembno vlogo pri ohranjanju zdravega ekosistema.«

Ivan Kadev
Župan Občine Bansko

Bansko je privlačno v vseh letnih časih, saj omogoča številne počitniške dejavnosti. Zaradi edinstvene narave in spokojnosti je zelo zanimivo tako za bolgarske kot tuje turiste. Mesto je pozimi priljubljena destinacija zaradi odličnih pogojev za smučanje, poleti pa ga turisti obiščejo zaradi edinstvene arhitekture in folklore.

Glavni cilj Občine Bansko je, da ustvari prijeten kraj za čebele, v katerem lahko kmetje, čebelarji in prebivalci mesta sodelujejo ter skupaj varujejo naravo. Občina Bansko in Čebelarstva zveza ROI-Bansko sta v podporo urbanemu čebelarstvu izvedli uspešne kampanje, v sklopu katerih sta razdelili več kot 200 medovitih dreves in 200 zavojčkov cvetličnih semen. Uspešno sodelovanje različnih deležnikov in Občine Bansko je gonilna sila za izvedbo mnogih koristnih dejavnosti.

Sodelovanje pri procesu prenosa dobrih praks nam omogoča, da razvijamo in izvajamo kampanje ozaveščanja ter izobraževalne programe o pomembnosti opravevalcev in čebel. Ustvarili smo učno Čebeljo pot v Banskem, kjer gresta »dediščina in izobraževanje z roko v roki«. V parku bomo postavili izobraževalni poligon z učnimi pripomočki za najmlajše in gradivi o biotski raznolikosti.

Z lokalno skupino URBACT smo uspešno prevzeli dobro prakso in dosegli še več od načrtovanega. Že po prvem srečanju so člani (čebelarji, proizvajalci, raziskovalci in izobraževalni osebje) dobili ideje in se domislili tem za razpravo. Da bi jih udeležili, bomo morali projekt dodobra razširiti, predvsem na področje izobraževanja, turizma in izdelkov.

KONTAKTNI PODATKI

Občina Bansko
Trg Nikola Vapcarova 4
Bansko, Bolgarija

KONTAKTNA OSEBA

Cvetanka Obecanova
obabansko@bansko.bg
www.bansko.bg/en
📍 БанскоBansko-Official

VEČ INFORMACIJ

www.bit.ly/3D3gGk0

• Bansko, eno najbolj zelenih bolgarskih mest

• Na tržnici lahko najdete naravni čebelji med, cvetni prah in propolis

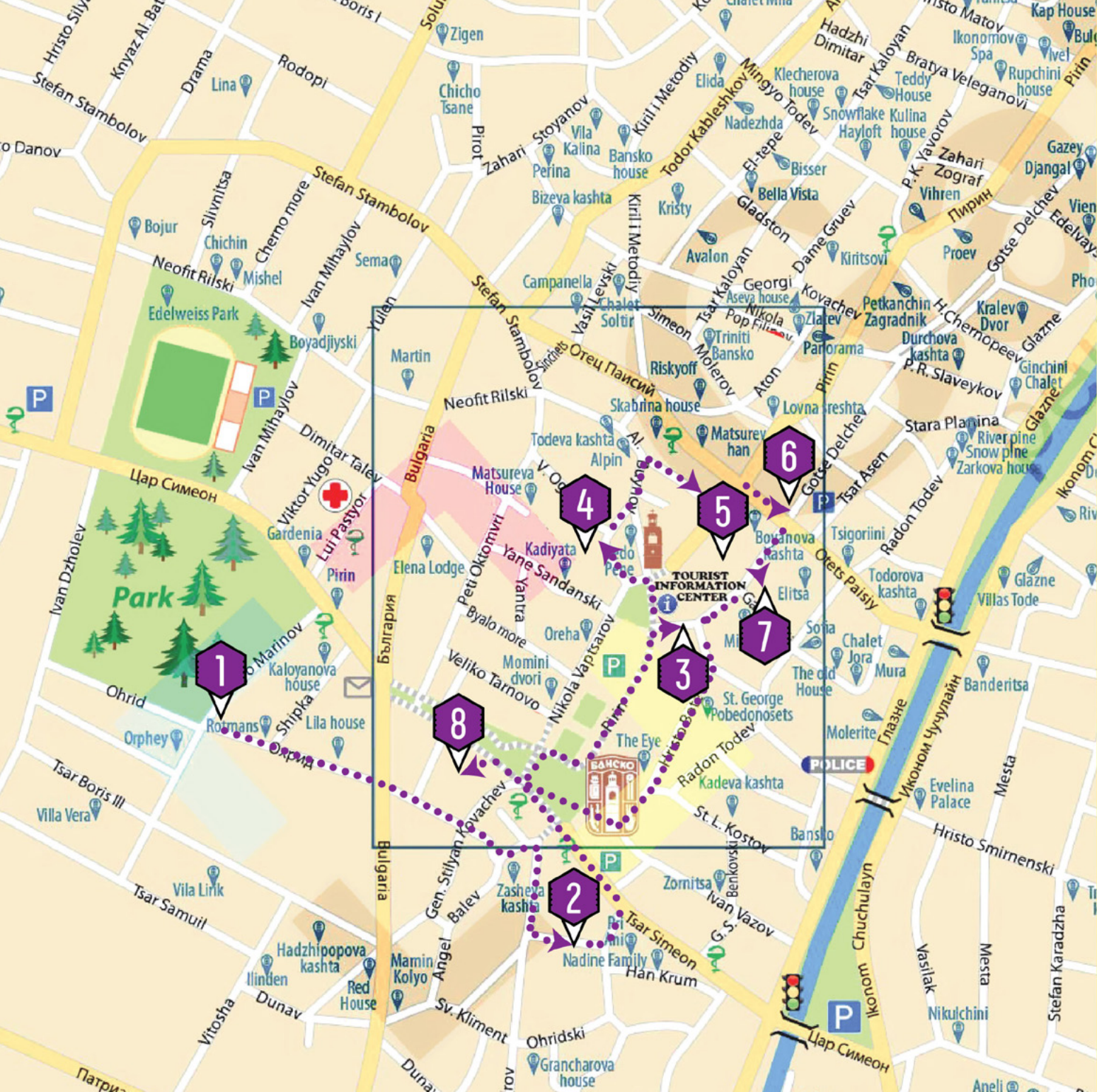
• Izobraževalni program, srednja šola Neofit Rilski
Foto: Občina Bansko

»Navdihnite druge z učnimi urami in dejavnostmi, pri katerih bodo spoznali čebele in se pogovarjali o njih. Več kot govorimo o njihovih življenjih in težavah, več bodo ljudje vedeli o njih!«

Tanja Stančeva
koordinatorka lokalne skupine URBACT

»Bodite glas čebel. Četudi nismo neposredno vključeni, se nas to neposredno tiče.«

Cvetanka Obecanova
koordinatorka projekta

1

8

2

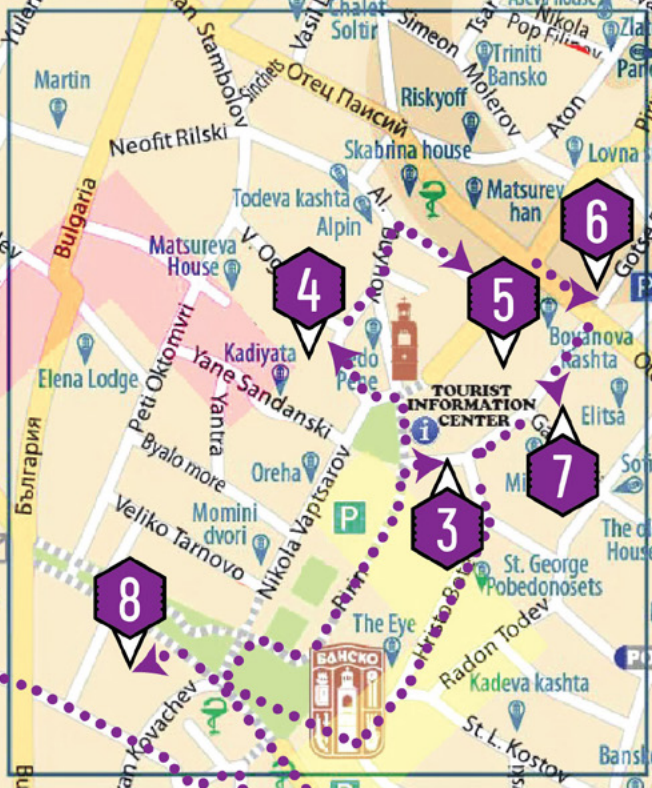
4

3

5

7

6

TOURIST INFORMATION CENTER

1. Градски парк
ул. „Цар Симеон“ №77

Градският парк предлага за най-малките образователна детска площадка. Дидактичните средства използвани на площадката, разчитат на сензориката и скритите послания за предаване на идеите на проекта.

1. City Park
77, Tsar Simeon str., Main entrance

The green corner of Bansko, the City Park offers an educational polygon for the little ones. The didactic tools used on the site rely on sensory and hidden messages to convey project ideas.

2. Средно училище „Неофит Рилски“
ул. „Тодор Александров“ № 13
www.subansko.com

В СУ „Неофит Рилски“ е разработена и внедрена пилотна програма, която има за цел да запознае учениците от втори, шести и седми клас с ролята на пчелите в природата и значението им за планетата. Пилотната програма е разработена от клубовете по интереси в училището.

2. Secondary school "Neofit Rilski"
13, Todor Aleksandrov str.
www.subansko.com

A pilot program has been developed and implemented at Secondary School Neofit Rilski, which aims to introduce second, sixth and seventh grade students to the role of bees in nature and their importance to the planet. The pilot program was developed by the school's interest clubs.

3. Туристически информационен център
пл. „Възраждане“ №4, тел.: +359 88 8251095
www.visit-bansko.bg

Изложба на проекти на тема живота на пчелата, изработени от деца и информационни материали „Спаси пчелите!“

вторник – събота: 10 ч – 18 ч

3. Tourist information center
4, Vazrazhdane sq., tel.: +359 88 8251095
www.visit-bansko.bg

Exhibition of painting, drawing and different projects related to the bees, made by primary, secondary, high schools and information materials Save the bees!

Tuesday – Saturday: 10 am – 6 pm

4. Музей „Велянова къща“
ул. „Велян Огнев“ №7, тел.: +359 74 983132
www.facebook.com/muzeen.kompleks

Структура на пчелен кошер и изложба на печатни издания свързани с развитието на пчеларството в Банско.

вторник – събота: 10.00 ч – 17.30 ч

4. Velyanova house museum
7, Velyanova Ognev str.; tel.: +359 74 983132
www.facebook.com/muzeen.kompleks

Structure of a beehive and an exhibition of printed publications related to the development of beekeeping in Bansko.

Tuesday – Saturday: 10 am – 5.30 pm

5. Начално училище „Паисий Хилендарски“
ул. „Пирин“ №16, тел.: +359 74 988316
www.nu-bansko.bg

Прожекция на образователни филми за живота на пчелата и правила за държане около пчелен кошер в откритата стая за уроци в двора на училището.

5. Secondary school "Paisii Hilendarski"
16, Pirin str.; tel.: +359 74 988316
www.nu-bansko.bg

Screening of educational films about the life of the bee and rules for keeping around a beehive in the open room for lessons in the school yard.

6. Духовно-исторически център
„Паисий Хилендарски“
ул. „Отец Паисий“ №21, тел.: +359 74 983132
www.facebook.com/muzeen.kompleks

Пчеларството в миналото като начин на прехрана, производство на мед и здравословен начин на живот

вторник – събота: 9.00 – 17.30 ч

6. Spiritual and Historical Center Paisii Hilendarski
21, Otets Paisii, str.; tel.: +35974983132
www.facebook.com/muzeen.kompleks

Beekeeping in the past was a way of subsistence, honey production and a healthy lifestyle in the Monastery of Sveta Gora-Aton.

Tuesday – Saturday: 9 am – 5.30 pm

7. Заведение „Марушка“
ул. „Гоце Делчев“ №8

В заведение за чай и кафе Марушка непременно трябва да опитате прясно изцедена лимонада или чай с билки, сервирани с пирински мед.

Всеки ден от 10.00 до 20.00 ч

7. Coffee and tea shop Marushka
8, Gotse Delchev str.

In a tea and coffee shop Marushka you can try freshly squeezed juices and tea with herbs served with honey from Pirin Mountain.

Every day from 10 am – 20 pm

8. Неделен пазар
ул. „Тома Вишанов“ №14

На градския пазар в неделя може да си купите лично от производителя - пчелен прашец, мед, клей и восък.

8. Sunday Market
14, Toma Vishanov str.

On grocery market you can buy from the local producers - bee pollen, honey, glue and wax.

Bergamo, Italija

Prebivalci in ustanove v Bergamu skupaj ustvarjajo mesto, ki je prijazno do čebel in opraevalcev

»Bergamo je odločno zavezan k sodelovanju v evropskem projektu BeePathNet Reloaded, saj si želi postati čebelarjem prijazno mesto z zeleno infrastrukturo, ki je estetska in funkcionalna z vidika ekosistema ter koristna za opraevalce. Ker nosi naziv Unescovega ustvarjalnega mesta s področja gastronomije, je lokalno pridelan med zelo cenjen. Njegovo uporabo želimo razširiti, na primer v kombinaciji z odličnimi lokalnimi siri, na katere smo zelo ponosni.«

Giorgio Gori
župan Bergama

97 panjev, 50 aktivnih ljubiteljskih in profesionalnih čebelarjev v mestu, 20 milijonov medonosnih čebel poleti poleg številnih drugih opraevalcev, ki živijo v urbanih ekoloških koridorjih. Tudi to je Bergamo. Mesto na meji med dolino reke Pad in predalpskim gorovjem, v enem najproduktivnejših in najbolj urbaniziranih območij Evrope, hkrati pa mesto, neločljivo povezano z naravno pokrajino. Mesto je del naravnega rezervata Parco dei Colli di Bergamo in vključuje kmetijska zemljišča, ki jih je treba zaščititi pred urbanizacijo.

S projektom BeePathNet Reloaded smo tej viziji dali priložnost in s participativnim pristopom dosegli, da je bilo več prebivalcev vključenih v spremembo, ki bo obstala tudi, ko se bo projekt končal. V projekt smo vključili javne ustanove, združenja, podjetja in posamezni-

▼ Degustacija medu in sira
Foto: Gabriele Rinaldi

ke, ki imajo skupne vrednote in interese. Skupaj smo določili zelene cilje in ukrepe, ki jih moramo uvesti, da jih dosežemo.

Spodbujali smo boj proti komarjem z metodami, ki so manj škodljive za okolje, pri čemer smo se namesto na zatiranje odraslih žuželk osredotočili na zatiranje ličink in tako omejili smrtnost oprasovalcev. V mestu smo manjkrat kosili travo na javnih površinah, zaradi česar je ostalo več cvetlic in več hrane za čebele ter druge živali. Praznovali smo svetovni dan čebel s približno 30 iniciativami in s skoraj 1500 ljudmi smo se pogovarjali o čebelah in drugih oprasovalcih. Opazili smo, da je tema cenjena in združuje ljudi, vrednote ter interese. Nekatere najprivlačnejše mestne točke povezuje turistična pot, ki ponuja nove poglede na Bergamo, vključno s čebelami in cveticami.

Proces prinaša spremembe. Deležniki, ki so predano sodelovali z nami, so spoznali, da lahko s skupnimi močmi dosežemo skupne cilje in ustvarimo izjemne mehanizme z odlično gospodarsko zavezo.

Naučili smo se tudi, da razmišljanje o čebelah, oprasovalcih, cvetju in zeleni infrastrukturi naredi boljše ljudi in prijaznejša ter bolj trajnostna mesta.

KONTAKTNI PODATKI

Botanični vrt Bergamo

Passaggio Torre di Adalberto 2
Bergamo, Italija

KONTAKTNA OSEBA

Gabriele Rinaldi
info@ortobotanicodibergamo.it
www.ortobotanicodibergamo.it
📍 Orto Botanico di Bergamo 'Lorenzo Rota'

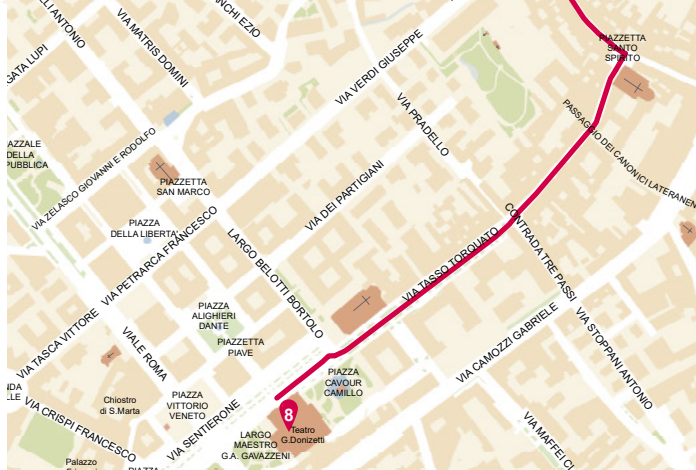
▲ Bergamo, zeleno mesto
Foto: VisitBergamo

»Bergamo, čebelam
prijazno mesto –
cilj, ki ga lahko
dosežemo.«

Marzia Marchisi
mestni svet Bergamo

»Prebivalci lahko
spremenijo mesto,
če delujejo v korist
oprasovalcev
in zelene
infrastrukture.«

Gabriele Rinaldi
direktor Botaničnega vrta
Bergamo

Bergamo BeePath
- il percorso turistico delle api / *touristic bee path*

Bergamo BeePath **- il percorso turistico delle api / *touristic bee path***

- 1** ORTO BOTANICO DI BERGAMO "LORENZO ROTA": nel regno delle Piante, si spiega il rapporto tra impollinatori e fiori./ *In the Plant Kingdom, the relationship between pollinators and flowers is explained.*
- 2** IPPOCASTANI DEL VIALE FERDINANDEO: i colori dei fiori cambiano quando gli insetti vanno a raccogliere il nettare./ *The colors of the flowers change when insects collect the nectar.*
- 3** MUSEO CIVICO DI SCIENZE NATURALI: un autentico alveare didattico è in esposizione con un apparato che racconta il mondo delle api./ *An authentic educational beehive on display with captions that explain the world of the bees.*
- 4** BASILICA DI SANTA MARIA MAGGIORE: nel cuore storico-architettonico di Bergamo vi sono riferimenti alla leggenda di Sansone e il Leone, e a Deborah, la profetessa giudice./ *In the historical-architectural heart of Bergamo, there are references to the legend of Samson and the Lion, and to Deborah, the judge prophetess.*
- 5** GIARDINI DI PALAZZO MORONI: in pieno centro storico c'è un apiario, nell'ortaglia dei giardini di Palazzo Moroni./ *In the historic center there is an apiary, in the orchards of the gardens of Palazzo Moroni.*
- 6** ACCADEMIA CARRARA: qui si trovano parallelismi tra i soggetti delle opere dipinte, la vita delle api e i prodotti dell'impollinazione./ *Here, there are parallelisms between the subjects of the paintings, the life of the bees and the pollination products.*
- 7** GAMEC: alcune opere scelte esprimono bene concetti che trovano riscontri nella vita delle api./ *Some selected works of art express concepts that can relate to the life of the bees.*
- 8** TEATRO DONIZETTI: punto d'arrivo, ove ascoltare la Canzone dell'ape (l'ape attorno ai fior s'aggira) musicata da Gaetano Donizetti./ *The end point, where you can listen to the Bee Song (l'ape attorno ai fior s'aggira) composed by Gaetano Donizetti.*

Nei pressi del percorso sono presenti punti ristoro, gelaterie, negozi di erboristeria e d'antiquariato che hanno a che fare con le api./ *Around the path there are places to eat and get an ice cream, herbalist and antique shops that are related to bees.*

Osijek, Hrvaška

Grad Osijek

Osijek je ponovno zibelka (urbanega) čebelarstva

»Vsi se želimo učiti od Ljubljane. Hrvaško želimo spodbuditi k spremembi zakonskih predpisov o urbanem čebelarstvu. Zato smo ob svetovnem dnevu čebel, poleg organizacije zabavnih aktivnosti, želeli izpostaviti tudi težavo hrvaške zakonodaje, ki prepoveduje čebelarstvo v mestih na Hrvaškem. Po drugi strani v Evropi najdemo čebelnjake v središčih številnih velikih mest, kot je Ljubljana. Tudi v našem pobratenem mestu Pforzheim v Nemčiji imajo čebelnjake na strehi mestne hiše, v katerih pridelujejo županov med, ki ga nato prodajajo v humanitarne namene. To so lepe zgodbe, iz katerih se želimo učiti.«

Vladimir Ham
predsednik mestnega sveta Osijek

▼ Lokalna skupina URBACT
v Osijeku
Foto: Kulturni center
Osijek, Helena Kolenič

Projektna skupina Osijek BeePathNet Reloaded je ustanovila lokalno skupino URBACT, s katero so skupaj zasnovali Čebeljo pot v Osijeku. Uspelo nam je dvigniti nekaj prahu, ko smo načeli temo urbanega čebelarstva in rahljanja zakonskih okvirov, zaradi katerih je urbano čebelarstvo na Hrvaškem skoraj nemogoče. Čebelarji se trenutno borijo, da bi zrahljali zakonodajni okvir in pripravili nov odlok o čebelarstvu. K sreči je Agronomski fakulteti v Osijeku med prvimi uspelo izpolniti osnovne kriterije za postavitev prvega urbanega čebelnjaka na strehi fakultete. Fakulteta je v svojih prostorih postavila tudi stalno razstavo tradicionalne čebelarске opreme in panjev. Nov panj na strehi uporabljajo v okviru podiplomskega (magistrskega) študijskega programa Lov in čebelarstvo na področju zootehniške, pri katerem se študenti učijo praktičnih veščin s predajo izjemne baze znanja. Zato ima ta ustanova osrednjo vlogo na Čebelji poti mesta Osijek. Zelo pomembna točka na naši poti je Kulturni center Osijek, ki deluje kot gonilo urbanega čebelarstva na ravni mestne oblasti ter kot pomemben zagovornik kulturne in zelene urbane revolucije v Osijeku. Fakulteta za živilsko tehnologijo je izobraževalna in znanstvena ustanova, ki izvaja analizo in oceno kakovosti medu ter drugih čebeljih izdelkov. Ustanova ocenjuje kakovost v okviru dogodka Medeni dnevi na Hrvaškem, ki ga vsako leto organizira podružnica Hrvaške gospodarske zbornice v Osijeku. Z vidika turizma je pomembno turistično središče Trdnjava (njena prenova je skoraj končana), ki je osrednja informativna točka za obiskovalce Osijeka, vzhodne Slavonije in Baranje. V njej je predstavljena turistična, gastronomska in vinska

ponudba regije. Prav tako pomembna je tudi glavna mestna tržnica v Osijeku. To je osrednje mesto za nakup domačih izdelkov, kjer so med drugim redno prisotni tudi prodajalci medu in medenih izdelkov.

KONTAKTNI PODATKI

Mesto Osijek
Kulturni center Osijek
 Ulica Franje Kuhača 9
 Osijek, Hrvaška

KONTAKTNI OSEBI

Vesna Brezovac, Helena Kolenić
 vesna.brezovac@osijek.hr
 helena@kulturni-centar.hr
 www.osijek.hr
 www.kulturni-centar.hr
 f gradosijekofficial
 f kulturnicentariosijek

VEČ INFORMACIJ

f beepathnetosijek

»**Vsi se želimo učiti od Ljubljane. Hrvaško želimo spodbuditi k spremembi zakonskih predpisov o urbanem čebelarstvu.**«

Vladimir Ham
 predsednik mestnega sveta Osijeka

»**Zelo si želimo, da bi v bližnji prihodnosti na strehi Kulturnega centra Osijek postavili čebelnjake in prispevali k biotski raznolikosti mesta.**«

Ivan Kristijan Majić
 vodja Kulturnega centra Osijek

▲ Park Sakuntala v središču mesta Osijek (Gornji grad)
 Foto: Mesto Osijek

▲ Osijek iz zraka
 Foto: Agencija za obnovo trdnjave v Osijeku

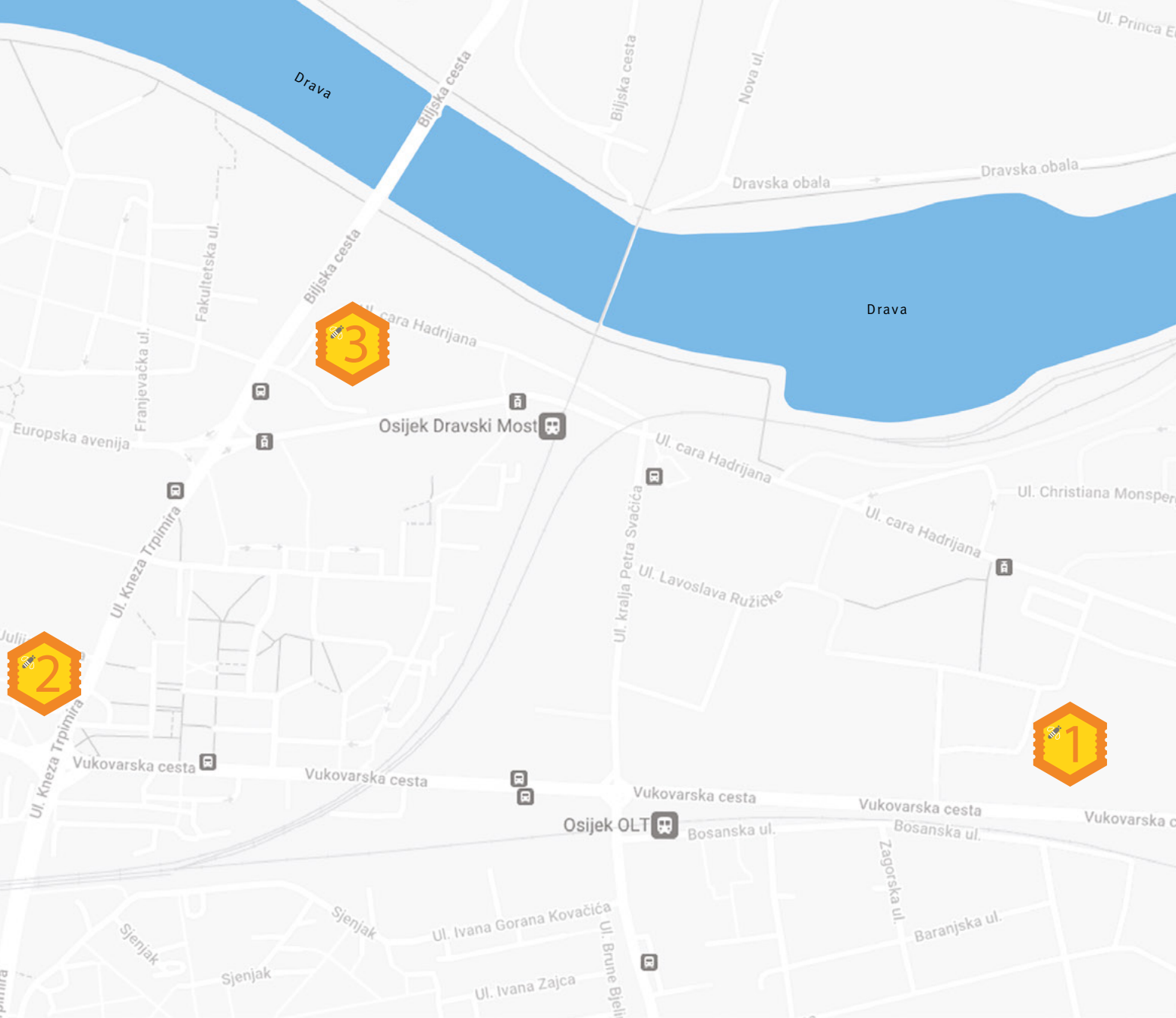
▼ Osijek

OSJEČKI PČELINJI PUT (RUTA) / OSIJEK BEE PATH

- 1 Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek / Faculty of Agrobiotechnical Sciences
- 2 Kulturni centar Osijek / Osijek Cultural Centre
- 3 Centar za posjetitelje Tvrdā / Fortress (Tvrdā) Visitor Centre
- 4 Prehrambeno-tehnoški fakultet Osijek / Faculty of Food Technology
- 5 Glavna osječka tržnica / Osijek Main Marketplace
- 6 HGK - Źupanijska komora Osijek / Croatian Chamber of Economy, Osijek branch
- 7 Cafe bar Grejp – a cafe in the city centre offering some honey products

<https://goo.gl/maps/VNV7XJV4wQ2AnMpZA>

Sosnowiec, Poljska

Sosnowiec – od borovega gozda do sodobne prestolnice

»Kako spremeniti mesto, da s tem spremenimo življenje prebivalcev? Naš cilj je zeleno, prijazno in trajnostno mesto. Potrebe prebivalcev se spreminjajo tako kot tudi naša dejanja. Ekologija in možnost preživetja prostega časa v mestu sta za nas zelo pomembni. Zgradili smo nove parke in starim povrnili nekdanji sijaj. Posadili smo na tisoče dreves in več deset tisoč grmovnic. Zgradili smo hiše za žuželke, namestili škatle za netopirje in valilnice za ptice. V naše parke so se naselile čebelje družine. Eden od naših ciljev je razvoj urbanega čebelarstva, zato lokalne ustanove spodbujamo k postavitvi lastnih čebelnjakov. Upamo, da se bo število čebelarjev v občini v prihodnjih mesecih povečalo.«

Arkadiusz Chęciński
župan Sosnowieca

▲ Arkadiusz Chęciński,
župan Sosnowieca
Foto: Občina Sosnowiec

»Obisk Čebelje poti v Sosnowicu je prava pustolovščina! Tu boste našli veličastne zgodovinske stavbe in sodobne hotele za žuželke, pripovedke iz narave in zanimive urbane zgodbe, zelene parke in barvite cvetlične travnike, čebelje izdelke in pokušine medu. Ne bo vam dolgčas! Projekt BeePathNet Reloaded je urbano džunglo Sosnowiec obogatil na veličasten način!«

Barbara Kossowska-Siwiec
koordinatorka lokalne skupine URBACT

► Park biotske raznolikosti
Foto: Občina Sosnowiec

Industrijska preteklost mesta ne igra več vloge. Danes je Sosnowiec med mesti z največ parki na metropolitanskem območju GZM. Med prvimi smo začeli sejati čebelam prijazne urbane cvetlične travnike. Pripravili smo enega prvih programov za sofinanciranje gradnje deževnih vrtov in zbiranje deževnice. Naša dejanja so posledica izzivov, ki jih prinašajo podnebne spremembe, in potrebe po tem, da prebivalcem mesta zagotovimo najboljše možne življenjske pogoje. Zavedamo se, da je trajnostni razvoj ena najpomembnejših smeric v sodobnem gospodarstvu in upravi. Naša prednostna naloga je preudarna raba virov. Prizadevamo si za učinkovito uporabo virov danes in hkrati spoštujemo potrebe prihodnjih generacij. Zgradili smo nove parke, ki jih zaznamuje biotska raznovrstnost, in učne poti za izobraževanje in ozaveščanje o okolju. Nastali so tudi novi žepni parki in zeleni trgi, ki so del stanovanjskih sosesk.

Sodelovanje pri projektu BeePathNet Reloaded nam je dalo priložnost, da izboljšamo ključne veščine, ponovno opredelimo vrednote in stališča za soočanje s trenutnimi okoljskimi izzivi ter ustvarjamo trajnostno družbo. Našli smo pravo orodje in dobili motivacijo za:

- razvoj izobraževalnih modulov za odrasle in učence na vseh izobraževalnih ravneh;
- izgradnjo izobraževalnega poligona;
- vzpostavitev novih urbanih čebelnjakov;
- pripravo kampanj za promocijo urbanega čebelarstva in ozaveščanje prebivalcev o pomenu opraševalcev in biotske raznovrstnosti;
- redno razdeljevanje semen in sadik avtohtonih medonosnih rastlin;
- regulacijo urbanega čebelarstva v Sosnowiecu in uvrstitev teme o opraševalcih in biotski raznovrstnosti na dnevni red v mestni upravi;
- zagotavljanje smernic za lokalne podjetnike in lastnike podjetij, ki svoje ideje v povezavi s čebelami spreminjajo v uspešne nove lokalne izdelke;
- razvoj mreže plodovitega sodelovanja ter izmenjavo zamisli in izkušenj;
- vzpostavitev Čebelje poti v Sosnowiecu kot nove privlačne točke za turiste.

»Čebele v mestu? Da! V Sosnowiecu je to mogoče in tudi zelo zaželeno! Naši lokalni organi že leta aktivno sodelujejo s Čebelarstvo zvezo Sosnowiec. Skupaj so pripravili lokalna priporočila za vzpostavitev in vzdrževanje mestnih čebelnjakov. Priporočila so zelo uporabna za vse tiste, ki želijo te koristne žuželke privabiti na svoje vrtove in tako obogatiti biotsko raznolikost mesta. Čebele niso samo medonosne!«

Agnieszka Knapczyk
članica Čebelarstvo zveze Sosnowiec

KONTAKTNI PODATKI

Mestna hiša v Sosnowiecu
aleja Zwycięstwa 20, 41-200 Sosnowiec
Sosnowiec, Poljska

KONTAKTNA OSEBA

Barbara Kossowska-Siwiec
barbara.siwiec@um.sosnowiec.pl
www.sosnowiec.pl
f beepathnetsosnowiec

VEČ INFORMACIJ

www.sosnowiec.pl/beepathnet-pszczela-sciezka

VIDEO

▲ Čebelarstvo delavnica za otroke

Foto: Posebna gospodarska cona Katowice, Podcona Sosnowiec-Dąbrowa Górnicza

▲ Zasebni čebelnjak v Sosnowiecu, ustanovljen 20. maja 2022

Foto: Marcin Karaban

▲ Zeleni drevoredi so spokojna kulisa za prebivalce Sosnowieca

Foto: Michał Kryczek

PSZCZELA ŚCIEŻKA W SOSNOWCU

OD SOSNOWYCH POČĄTKÓW PO METROPOLITARNĄ WSPÓŁCZESNOŚĆ...

1

CENTRUM INFORMACJI MIEJSKIEJ

18. Miernochowa 3/15, Sosnowiec.
Centrum Informacji Miejskiej zostało stworzone w celu dostarczenia mieszkańcom informacji, wsparcia oraz pomocy w zakresie różnych usług. Centrum jest otwarte dla wszystkich mieszkańców i jest dostępne dla osób niepełnosprawnych. W ramach Centrum Informacji Miejskiej funkcjonuje także punkt pomocy psychologicznej i poradnictwa prawnego. Centrum Informacji Miejskiej jest otwarte dla wszystkich mieszkańców i jest dostępne dla osób niepełnosprawnych. W ramach Centrum Informacji Miejskiej funkcjonuje także punkt pomocy psychologicznej i poradnictwa prawnego.

Wzrost: 1,80 m
Waga: 60 kg
Tel: 032 361 41 11 (zgodnie z numerem 112)

2

PARK „SOSNOWY POČĄTEK”

18. Miernochowa 3/15, Sosnowiec.
Park „Sosnowy Počątek” znajduje się na terenie dawnej kopalni przy ul. Kiejskiej 4. Jego nazwa nawiązuje do kopalni w Sosnowcu. Park jest otwarty dla wszystkich mieszkańców i jest dostępny dla osób niepełnosprawnych. W ramach Parku „Sosnowy Počątek” funkcjonuje także punkt pomocy psychologicznej i poradnictwa prawnego.

Wzrost: 1,80 m
Waga: 60 kg
Tel: 032 361 41 11 (zgodnie z numerem 112)

3

BAZYLIKA KATEDRALNA PW. WIĘKONIECZKA NAJCIĘŻSZEJ RAKI PARTY W SOSNOWCU

18. Miernochowa 3/15, Sosnowiec.
Bazylika Katedralna pw. Wiekonieczki Najcięższej Raki Partii w Sosnowcu jest jednym z najważniejszych obiektów sakralnych w mieście. Bazylika została zbudowana w latach 1888-1892. W ramach Bazyliki Katedralnej pw. Wiekonieczki Najcięższej Raki Partii w Sosnowcu funkcjonuje także punkt pomocy psychologicznej i poradnictwa prawnego.

4

MIEZEC MEDYCYN I FAKRYZJAKI ŚLĄSKIEGO UNIWERSYTETU MEDYCYNICZNEGO W KATOWICACH

18. Miernochowa 3/15, Sosnowiec.
Mieziec Medycyny i Fakryzjaki Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach jest jednym z najważniejszych obiektów medycznych w Sosnowcu. Mieziec został zbudowany w latach 2000-2005. W ramach Miezieta Medycyny i Fakryzjaki Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach funkcjonuje także punkt pomocy psychologicznej i poradnictwa prawnego.

Wzrost: 1,80 m
Waga: 60 kg
Tel: 032 361 41 11 (zgodnie z numerem 112)

5

ZAKŁADZKOWA PRZEDZIAKA - KIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA DR. GUSTAWA DANCKOWSKIEGO

18. Miernochowa 3/15, Sosnowiec.
Zakładzkowa Przedziaka - Kiejska Biblioteka Publiczna Dr. Gustawa Danckiego jest jedną z najważniejszych bibliotek w Sosnowcu. Biblioteka została zbudowana w latach 1920-1925. W ramach Zakładzkowej Przedziaki - Kiejskiej Biblioteki Publicznej Dr. Gustawa Danckiego funkcjonuje także punkt pomocy psychologicznej i poradnictwa prawnego.

Wzrost: 1,80 m
Waga: 60 kg
Tel: 032 361 41 11 (zgodnie z numerem 112)

6

TEATR ZAGÓRSKI

18. Miernochowa 3/15, Sosnowiec.
Teatr Zagórski jest jednym z najważniejszych teatrów w Sosnowcu. Teatr został zbudowany w latach 1920-1925. W ramach Teatru Zagórskiego funkcjonuje także punkt pomocy psychologicznej i poradnictwa prawnego.

7

BAZAREK CHARYTATYWNY W PŁASTRACH KIDÓW

18. Miernochowa 3/15, Sosnowiec.
Bazarek Charytatywny w Płastrach Kidów jest jednym z najważniejszych obiektów charytatywnych w Sosnowcu. Bazarek został zbudowany w latach 2000-2005. W ramach Bazaru Charytatywnego w Płastrach Kidów funkcjonuje także punkt pomocy psychologicznej i poradnictwa prawnego.

Wzrost: 1,80 m
Waga: 60 kg
Tel: 032 361 41 11 (zgodnie z numerem 112)

8

RESTAURACJA „MURZEMKA”

18. Miernochowa 3/15, Sosnowiec.
Restauracja „Murzemka” jest jednym z najważniejszych obiektów gastronomicznych w Sosnowcu. Restauracja została zbudowana w latach 2000-2005. W ramach Restauracji „Murzemka” funkcjonuje także punkt pomocy psychologicznej i poradnictwa prawnego.

Wzrost: 1,80 m
Waga: 60 kg
Tel: 032 361 41 11 (zgodnie z numerem 112)

9

SOSNOWIECKIE CENTRUM SZTUKI - ZAMEK SIELECKI

18. Miernochowa 3/15, Sosnowiec.
Zamek Sielecki jest jednym z najważniejszych obiektów kulturalnych w Sosnowcu. Zamek został zbudowany w latach 1888-1892. W ramach Zamku Sieleckiego funkcjonuje także punkt pomocy psychologicznej i poradnictwa prawnego.

Wzrost: 1,80 m
Waga: 60 kg
Tel: 032 361 41 11 (zgodnie z numerem 112)

10

PAŁAC SCHOENHAUSEN W SOSNOWCU

18. Miernochowa 3/15, Sosnowiec.
Pałac Schoenhausen jest jednym z najważniejszych obiektów kulturalnych w Sosnowcu. Pałac został zbudowany w latach 1888-1892. W ramach Pałacu Schoenhausena funkcjonuje także punkt pomocy psychologicznej i poradnictwa prawnego.

Wzrost: 1,80 m
Waga: 60 kg
Tel: 032 361 41 11 (zgodnie z numerem 112)

Świat owadów zapylających

KATOWICKA SPECJALNA STREFA EKONOMICZNA S.A. PODSTĘPNA SÓSNOWIECZO-DĄBRÓWSKA

W tym miejscu rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. Tuż obok zabudowy, która została wybudowana w 1970 roku, w tym czasie w tym mieście nie było jeszcze żadnego parku. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście.

WYŻSZA SZKOŁA HUMANITAS

W tym miejscu rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście.

CENTRUM PODZIEMNEJ IN. JANA PAWŁA II W SÓSNOWCU

W tym miejscu rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście.

HOSPICJUM ŚW. TOMASZA APOSTOŁA

W tym miejscu rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście.

KOŚCIÓŁ P.W. ŚW. JOACHIMA - PRZEDSIĘWZIĘCIE W RUKIE PRZEKAZITERIUM

W tym miejscu rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście.

PRZYJACIELE PSZCZELEJ ŚCIEŻKI

Na początku były przepastne nieprzebyte knieje. Pomiędzy wapiennymi wzgórkami były wstęgi rzek i strumieni. Piaszczyste ławice dolin porastały gęste sosnowe bory. Z czasem pod parasolem zielonego igliwia zaczęły powstawać pierwsze osady. Tak oto nad Brynicą i obłami Przeszami spotkały się dwa początki – ludzi i krowy. Pośród starodrzewia prym wiodła sosna – królowa tutejszych bezkrotnych ostępów. Jej smukłe pnie były wielce przydatne do sprawienia gniazd dla pszczołek rodzinnych – pemwikom bardzo w tym mieście przydatno parali się sztuka leśnego bractwa.

Tak więc nasze wspólne z pszczołami bywanie ma bardzo bogate i piękne tradycje. Choć w wiekach minionych nieco zapomniane teraz powracają i kwitną na nowo. Niech zatem ta Ścieżka przez historię karty prowadzi nas z dawnych po dzisiejsze czasy.

W 120. lecie uzyskania przez Sosnowiec prym miejskich stworzyliśmy szlak, który w sposób symboliczny łączy ważne dla mieszkańców miejsca. Znalezienie na nim obiekty związane z historią, nauką, wiedzą, sztuką, sacrum, biznesem i kulinariami. Szlak pokazuje efekty pracy wielu pokoleń „pracujących jak pszczoły” mieszkańców Sosnowca. Przybliża nam dzieje i kulturę miasta, a przy tym przypomina o ważnej dla człowieka i przyrody roli pszczoł oraz innych zapylaczy.

Pszczoła Ścieżka w Sosnowcu zrealizowana została w ramach europejskiego projektu „BeePathNet-Reloaded” współfinansowanego ze środków Programu Urządów III.

KŁODA BARTNA W LESIE ZAĞÓRSKIM

W tym miejscu rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście.

Bioróżnorodność w Sosnowcu

PARK TYSIĄCLECIA

W tym miejscu rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście.

PARK BIODUROWNOŚCI

W tym miejscu rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście.

PARK BARCZESKI

W tym miejscu rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście.

ŚCIEŻKA EDUKACYJNO-PRZYRODNICZA „PRZYRODA DLA SÓSNOWICZA

W tym miejscu rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście.

GAZ PROFESORA MARIUSZANA SZAFERA GAZ DĄB ALEKSANDERSKI

W tym miejscu rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście. W 1970 roku w tym mieście rozpoczęła się historia zapylania w tym mieście.

3 Kako prenesti dobro prakso Čebelje poti?

Dobro prakso ljubljanske Čebelje poti smo prenesli v devet zelo raznolikih mest EU. Mesta imajo skoraj vse podnebne pogoje za čebelarstvo in različne vrste čebel, obenem pa jih zaznamujejo različne okoliščine glede dojemanja čebel v javnosti. Izjemno raznoliki, a odlični rezultati v partnerskih mestih so potrdili prenosljivost dobre prakse ČEBELJE POTI.

Da bi pomagali pri prenosu prakse v druga mesta, so partnerji razvili tri glavna orodja: celotne smernice, ki opisujejo korake za vzpostavitev čebelje poti v mestu, žepno različico le-teh in knjižnico tematskih glasil. Kljub temu vas vabimo, da nam sledite na družbenih omrežjih Facebook in Twitter.

Poudariti je treba, da so vsa orodja in viri navdih rezultat projektov BeePathNet in BeePathNet-Reloaded, sofinanciranih in izvedenih v okviru programa URBACT. Na voljo so na spletnem mestu urbact.eu/bees.

Kako postati mesto s čebeljo potjo – smernice in pot, ki so jo prehodila mesta, vključena v mrežo čebeljih poti

To je krajša različica celotnih smernic, v kateri povzemamo vse glavne vidike prenosa dobre prakse, ki smo ga prvič razvili leta 2020 v tesnem sodelovanju s prvimi petimi partnerji mreže Mest s čebeljo potjo. Natančneje so smernice predstavljene v nadaljevanju. Z žepno izdajo, ki je sicer mišljena za velik žep, želimo nova mesta spodbuditi, da nam sledijo in preberejo tudi celotne smernice, ki so skoraj petkrat obsežnejše. Izdaja vsebuje povezave do navdihujočih zgodb in dobrih praks iz štirih mest, ki so se mreži Mest s čebeljo potjo pridružila naknadno v letih 2021 in 2022.

Žepna digitalna različica smernic je na voljo v bolgarščini, hrvaščini, angleščini, francoščini, nemščini, grščini, madžarščini, italijanščini, poljščini, portugalsščini, slovenščini in španščini.

▲ Ekipa BeePathNet

▲ Ekipa BeePathNet Reloaded

Celotne smernice Koraki na poti do čebelam prijaznega mesta

V smernicah o prenosnih moduli je opisan postopek prenosa mreže čebeljih poti. Vključujejo še podrobna navodila za razvoj urbane čebelarstva.

Smernice so razdeljene na štiri dele, ki sledijo logiki prenosa – najprej predstavimo dobro prakso in razvoj ljubljanske Čebelje poti, temu sledi opis dveh bistvenih metodoloških pristopov. Zatem pride na vrsto osrednji del s šestimi glavnimi tematskimi moduli dobre prakse, ki so podrobno opisani: biotska raznolikost, izobraževanje, turizem in mestne čebelje poti, razvoj čebeljih izdelkov na čebelji poti, ozaveščanje in rojenje. Moduli so podprti s praksami prenosa v partnerskih mestih ter nekaj nasveti in triki. Na koncu razkrijemo, kako nam je uspelo, tako da se poglobimo v ozadje prenosa.

Celotne smernice so na voljo samo v angleščini.

Knjižnica tematskih glasil

Med prenosom smo »zgradili« knjižnico s tematskimi glasili o biotski raznolikosti, izobraževanju, ozaveščanju, turizmu, praznovanju svetovnega dneva čebel in o čebeljih poteh partnerskih mest. Glasila prinašajo tematske članke, podprte z znanstvenimi članki, ki jih imenujemo Brihtna čebelica. V novicah iz čebeljih mest in v rubriki “Kje bo rojilo?” najdete navdihujoče zgodbe iz partnerskih mest o medsebojnih srečanjih, promociji in širitvi. Glasilo smo popestrili s prisrčnimi, prenetljivimi in privlačnimi kratkimi zgodbami v razdelku Neverjetna dejstva o čebelah, da bi javnost seznanili s pomenom čebel. Da bi se približali lokalnemu prebivalstvu, smo glasilo prevedli v vse jezike partnerskih mest: bolgarščino, hrvaščino, angleščino, grščino, madžarščino, italijanščino, poljščino, portugalščino in slovenščino.

4

Postanite mesto s čebeljo potjo

Pridružite se našemu rastočemu gibanju čebelam prijaznih mest v Evropi!

Naša vizija

Mesta s čebeljo potjo (angl. Bee Path Cities) je **mreža**, v katero so se združila mesta v skupni viziji ustvarjati okolje, **prijazno za oprashaevalce in s tem dobro za ljudi**.

Verjamemo, da lahko **izmenjava izkušenj in znanja med mesti**, ki si želijo stopati po čebelji poti proti bolj trajnostnim in zdravim urbanim območjem za vsa živa bitja, obrodi veliko sadov.

Naši cilji

Prenos znanja

Izmenjava informacij, zamisli in pobud za izboljšanje urbane trajnosti.

Skupni ukrepi

Iskanje virov financiranja za skupne dejavnosti, kot so lokalni ukrepi, izmenjava informacij, ozaveščanje, in krepitev našega gibanja po svetu.

Ozaveščanje

Boljše razumevanje javnosti o povezavi med dobrobitjo oprashaevalcev in trajnostjo v urbanem okolju.

Naši člani

Ustanovitelj mreže je Mestna občina Ljubljana.

Mesta, ki so prva prevzela dobro prakso »Čebelje poti« v Ljubljani, so: Amarante (Portugalska), Bansko (Bolgarija), Bergamo in Cesena (Italija), Bydgoszcz in Sosnowiec (Poljska), Hegyvidék (Budimpešta, Madžarska), Nea Propontida (Grčija) in Osijek (Hrvaška).

Najnovejši seznam in zemljevid mest s čebeljo potjo je na voljo na spletni strani: www.urbact.eu/bees.

Ali vaše mesto podpira filozofijo, opisano v tem dokumentu? Pridružite se nam!

Zakaj postati član?

- Postanite del podporne mreže mest.
- Izvedite več o tem, kako opráševalci pripomorejo k večji trajnosti mest.
- Izmenjajte izkušnje svojega mesta z drugimi.
- Izkoristite znanje in izkušnje članov mreže.
- Ustvarite svojo čebeljo pot ali pa nadgradite izvorni primer dobre prakse iz Ljubljane.
- Črpajte navdih v dejavnostih v podporo opráševalcem.

Članstvo ne prinaša finančnih ali formalnih obveznosti. Temelji na skupni želji po izmenjavi znanja z drugimi mesti v Evropi in po svetu.

Kako postati član?

Želite izvedeti več? Udeležite se naše naslednje jutranje kave.

Želite potrditi svojo zavezo? Izpolnite spletno prijavnico in postanite uradni član.

Za več informacij o tem, kako vključiti svoje mesto in začeti svojo čebeljo pot, se obrnite na nas.

E: beepathnet@ljubljana.si

W: www.urbact.eu/bees

Vodilni partner projekta BeePathNet Reloaded:

Mestna občina Ljubljana
City of Ljubljana

BeePathNet Reloaded mesta, ki so prenesla dobro prakso:

Grad Osijek

ISBN 978-961-7193-02-2

9 789617 193022

Brezplačen
izvod